

Rezime Izvještaja guvernera - septembar 2012

Ažurirano: 08.11.2012. godine

U Izvještaju Guvernera za septembar 2012. godine konstatovano je da su aktivnosti Centralne banke realizovane u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2012. godinu. Prema podacima Monstata, BDP Crne Gore u tekućim cijenama u 2011. godini iznosi 3.234 miliona eura, što predstavlja realni rast od 3,2%. U prvom kvartalu 2012. godine, prema preliminarnim podacima, ostvaren je realni pad od 2,4%, dok je u drugom kvartalu ostvaren realni rast od 0,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

Cijene su u septembru 2012. godine u odnosu na prethodni mjesec zabilježile rast od 0,4%, dok je godišnja stopa inflacije iznosila 4,4%. Prosječan rast cijena (prvih devet mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period prethodne godine) iznosio je 3,8%.

Industrijska proizvodnja je u prvih devet mjeseci 2012. godine zabilježila pad od 7,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad proizvodnje je zabilježen u sva tri sektora (sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom, sektoru vađenja ruda i kamena i sektoru prerađivačke industrije).

Broj dolazaka turista u prvih devet mjeseci 2012. godine povećao se za 4,9%, dok se broj noćenja povećao za 4,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema podacima Monstata, većina vidova saobraćaja je ostvarila pad u prvih devet mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period 2011. godine. Prevoz robe je smanjen u vazdušnom, željezničkom i drumskom saobraćaju. Kod prevoza putnika došlo je do povećanja u drumskom i vazdušnom saobraćaju, dok je u željezničkom saobraćaju smanjen prevoz putnika. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo pad od 8,9% u prvih devet mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) je, prema podacima Monstata, u prvih devet mjeseci 2012. godine ostvario rast od 8% u odnosu na isti period prethodne godine. Šumarstvo je u prvih devet mjeseci 2012. ostvarilo pad proizvodnje od 19,1% u odnosu na isti period prethodne godine, zbog vremenskih nepogoda u februaru i nemogućnosti vršenja sječe u državnim šumama.

Broj zaposlenih u septembru je iznosio 169.877, što predstavlja rast od 3,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a u odnosu na prethodni mjesec pad od 1,8%. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u septembru iznosio 28.272 što predstavlja pad od 1% u odnosu na prethodni mjesec, a pad od 3,8% u odnosu na septembar 2011. godine.

Na kraju septembra 2012. godine, od 51.438 pravnih i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost, njih 11.904 ili 23,1% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom broj blokiranih pravnih i fizičkih lica je smanjen za 0,5%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 389,5 miliona eura, što predstavlja pad od 2,2% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 3,1% u odnosu na decembar 2011. godine. Koncentracija duga je relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika), učestvovalo sa čak 25,62% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,42% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 48,16% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Kapital banaka je u septembru 2012. godine iznosio 270 miliona eura i bilježi smanjenje od 11,5% u odnosu na decembar 2011. godine. Likvidna aktiva je u septembru iznosila 729,2 miliona eura i bila je viša za 30,2% u odnosu na decembar 2011. godine. Bilansna suma banaka je iznosila 2.891 milion eura i povećana je za 2,9% u odnosu na kraj prethodne godine. Depoziti u bankama iznosili su 2.001 milion eura i u odnosu na decembar 2011. godine veći su za 10,1%. Krediti su u septembru 2012. godine iznosili 1.891,8 miliona eura, bilježeći smanjenje od 3,3% u odnosu na decembar 2011. godine. U septembru je došlo do rasta kredita koji kasne sa naplatom za 16,3% u odnosu na decembar prethodne godine i čine 23,3% ukupnih kredita. Nekvalitetni krediti su se u septembru povećali za 15,4% u odnosu na decembar 2011. godine i čine 18,5% ukupnih kredita.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u septembru 2012. godine je iznosila 9,53%, što predstavlja pad od 0,16 procentnih poena u odnosu na decembar 2011. godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,16% u septembru 2012. godine i ostvarila je pad od 0,09 p.p. u odnosu na decembar 2011. godine.

Na kraju septembra 2012. godine obavezna rezerva banaka je iznosila 186,1 miliona eura, što je za 2,2 miliona eura ili 1,2% više nego u prethodnom mjesecu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,8%, u državnim zapisima 32,5%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 15,7%. U septembru su sve banke iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa.

Na kraju septembra 2012. godine, prema preliminarnim podacima, bruto premija osiguranja iznosila je 5,4 miliona eura. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (86,5%) dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (13,5%).

U septembru 2012. godine ostvaren je rast prometa na tržištu kapitala i rast indeksa Monex20 u odnosu na prethodni mjesec.

U periodu januar-septembar 2012. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 6% u odnosu na isti period 2011. godine i iznosio je 330,9 miliona eura. Povećanje spoljnotrgovinskog deficita, kao posljedica manjeg izvoza roba (za 15,7%) i povećanja uvoza (za 1,5%), je faktor koji je u značajnoj mjeri uticao na povećanje deficita tekućeg računa. Prema preliminarnim podacima, spoljnotrgovinski deficit je iznosio 1.060,6 miliona eura i za 7,6% je veći nego u prethodnoj godini. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 610,8 miliona eura ili 5,3% više nego u istom periodu 2011. godine, što je doprinijelo ublažavanju spoljnotrgovinskog deficita. Neto priliv stranih direktnih investicija u prvih devet mjeseci 2012. godine iznosio je 302,6 miliona eura, što predstavlja rast od 11,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje priliva rezultat je većeg ulaganja u nekretnine (za 36,7%) i u formi interkompanijskog duga (za 17,7%). Od ukupnog priliva SDI u posmatranom periodu, vlasnička ulaganja su iznosila 262,6 miliona eura, dok je priliv u formi interkompanijskog duga iznosio 102,9 miliona eura. U strukturi priliva SDI, investicije u preduzeća i banke čine 22,5% ukupnog priliva, interkompanijski dug 26%, dok se 43,8% ulaganja odnosilo na nekretnine.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u septembru 2012. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 8,4 miliona eura, dok je u septembru 2011. iznosio 20 miliona eura. Deficit budžeta, za prvih devet mjeseci 2012. godine, iznosio je 94,6 miliona eura, odnosno 2,8% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 99,1 milion eura ili 3,0% BDP-a, što je u odnosu na plan za septembar manje za 11%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u septembru 2011. godine, ostvaren je pad od 5,9%. Izdaci budžeta iznosili su 107,5 miliona eura ili 3,2% BDP-a, što je 1,2% manje u odnosu na plan za septembar 2012. godine i 14,2% manje u odnosu na ostvarenje izdataka u septembru 2011. godine. U septembru kapitalni budžet iznosio je 4,6 miliona eura.

Na dan 31.08.2012. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.703,2 miliona eura ili 51,2% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 395,4 miliona eura ili 11,9% BDP-a, a na spoljni dug 1,307,8 miliona eura ili 39,3% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Banke u septembru nijesu koristile sredstva obavezne rezerve za likvidnost. Raspoloživost RTGS i DNS sistema u septembru iznosila je 100%. Uredno i blagovremeno su snabdijevane banke i drugi klijenti CBCG novčanicama i kovanim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi u eurima.

U okviru pitanja vezanih za ispunjenje *obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji*:

Na zahtjev Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, imenovan je član radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj;

Održan sastanak sa predstavnikom Evropske komisije u vezi prezentiranja stanja u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na stanje u bankarskom sistemu Crne Gore;

Pripremljeni su komentari na finalni izvještaj Evropske Komisije „Financial stability challenges for EU acceding and candidate countries”.

U skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji, Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u septembru su održani sastanci sa izvršnim direktorom Holandske konstituce u MMF-u, Amabasadorom Austrije i Ambasadorom Velike Britanije u Crnoj Gori. Pored toga, ostvareno je učešće na konferenciji Centralne banke Republike Kosova pod nazivom „Konkurencija naspram preuzimanja rizika u bankarskim sektorima Centralne i Jugoistočne Evrope”.